

<https://kavalawebnews.gr/πολιτισμος/tennessee-williams-γυάλινος-κόσμος-πρεμιέρα-στο-θέ/>

Tennessee Williams «Γυάλινος κόσμος»: Πρεμιέρα στο θέατρο «Τ»

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΑΥΛΟ ΛΕΜΟΝΤΖΗ

Δεκ 27, 2017

Νύχτα Χριστουγέννων στην οδό Φλέμινγκ Θεσσαλονίκης. Ογδόντα θεατές απέναντι από μια οθόνη. Μαυρόασπρες εικόνες από φιλμάκι-ντοκουμέντο δεκαετίας του τριάντα, εμείς στην πλατεία, στη σκηνή μόνος θεατής ο Τεννεσί-Τομ.

Η πρεμιέρα της παράστασης που έστησε η Γλυκερία Καλαϊτζή είχε, ήδη, την επιτυχία στεφάνι της. Για να γίνω σαφέστερος, έχω δει αρκετές θεατρικές μεταφορές του αριστουργήματος του Αμερικανού συγγραφέα, έχω θαυμάσει ερμηνείες και σκηνοθετικές υπογραφές, με κέρδισε άμεσα και η συγκεκριμένη. Επειδή το έξυπνο εύρημα της απόδοσης του ονείρου και της ψευδαίσθησης μέσα από σκηνικό-κινηματογραφικό πλαίσιο, όπου η σκισμένη «οθόνη-πέτασμα» επέτρεπε στο παρασκήνιο να γίνεται προσκήνιο. Επειδή η δράση πίσω από το φωτισμένο πανί προσδιόριζε μεν τον χρόνο, άπλωνε δε στην αίθουσα την ποιητική ατμόσφαιρα που απαιτούσαν οι στιγμές, ενώ ταυτόχρονα αποστασιοποιούσε το πραγματικό από το φανταστικό. Ευρηματική σκηνοθεσία. Προβολές ρόλων της σκηνής επάνω σε λογής –λογής επιφάνεια έχω συναντήσει σε παραστάσεις, όχι όμως τη συνιστώσα –οθόνη, να είναι δρώσα στο παρόν. Νομίζω ότι το ιδιαίτερο σ' αυτήν την προσέγγιση του πολυπαιγμένου ανά τον κόσμο έργου είναι το παιχνίδι με τον χρόνο και το πνεύμα, μπροστά και πίσω από μια «οθόνη».

Ο Τεννεσί Ουίλιαμς αποτελεί έναν από τους χαρακτηριστικότερους και σημαντικότερους θεατρικούς συγγραφείς της μεταπολεμικής Αμερικής, ο οποίος σημάδεψε καίρια με το δραματουργικό του έργο τον 20ο αιώνα. Μέσα σε

ένα δυσμενές οικογενειακό κλίμα, σε μία εποχή κατάρρευσης του αμερικανικού ονείρου, διάχυτου πουριτανισμού και έντονου ρατσισμού του Νότου, κατόρθωσε να κάνει τα βιώματά του Τέχνη. Σκιαγράφησε το πρόσωπο της πατρίδας του με το προσωπικό, ποιητικό του ύφος, απομυθοποιώντας το αμερικάνικο όνειρο και νοσταλγώντας τον παλιό αμερικανικό Νότο. Κύριο χαρακτηριστικό της γραφής του αποτελεί η εξονυχιστική, άριστη ψυχολογία χαρακτήρων, και ιδίως των γυναικών.

Το αριστούργημά του «Ο Γυάλινος Κόσμος» είναι ένα αντηχείο τραυματικών βιωμάτων από τα νεανικά του χρόνια. Τα τραύματα έρχονται από παντού. Από τον χώρο, μια μίζερη αμερικανική γειτονιά του αμερικανικού μεσοπόλεμου. Από τον χρόνο, αρχή της ενήλικης ζωής, όταν εικοσάρης ων, νιώθει να τον πνίγουν τα ίδια του τα φτερά. Αλλά, κυρίως, από τις συνθήκες. Ο ίδιος ασφυκτιά σε μια αποθήκη υποδημάτων, έχει μια αδελφή λεπταίσθητη ως την αυτοκατάργηση, με χωλό το ένα της πόδι και την ψυχή σε σύγχυση. Έχει μια μητέρα που πιστεύει ότι χρέος της είναι να αναπληρώσει όλους τους απόντες και να θεραπεύσει όλες τις ελλείψεις: τον άφαντο πατέρα, τις τελματωμένες ελπίδες, το κοινωνικό κενό γύρω από την κόρη, το αδιέξοδο του γιου. Πρωταγωνιστής και αφηγητής του έργου είναι ο Τομ, κυρίαρχα πρόσωπα επάνω του η μητέρα του Αμάντα και η αδερφή του Λώρα, ενώ εμφανίζεται κι ένας λάθος μνηστήρας. Όλοι τους είναι πλάσματα εξωπραγματικά, όχι με την έννοια του αλλόκοτου, αλλά του ονειρικού. Η οικογένεια Γουίνγκφιλντ είναι παραδομένη σε ένα ατέρμονο ταξίδι στο ηρωικό παρελθόν -που πιθανόν να μην υπήρξε και ποτέ- ως ύστατη σανίδα σωτηρίας από το ναυαγισμένο παρόν. Τα μέλη της διαθέτουν μία ικανότητα φυγής -έστω προσωρινής- από την πραγματικότητα που τους καταρρακώνει και την οποία αρνούνται ή αδυνατούν να αποδεχτούν. Η Αμάντα εξυμνεί διαρκώς τα ηρωικά χρόνια που την επισκέπτονταν αμέτρητοι

μνηστήρες και ήταν μία «κοσμική δεσποινίς», η Λώρα περιεργάζεται και φροντίζει τον γυάλινο κόσμο της, μία «μικρογραφία» της ίδιας της ύπαρξής της, ενώ ο Τομ χάνεται τα βράδια στους κινηματογράφους για να νιώσει την περιπέτεια. Όλοι τους, όπως τα γυάλινα «πλάσματα» της κόρης αστράφτουν στο φως, αλλά στο βάθος κρύβουν μία ακαθόριστη και αναπόφευκτη ευθραυστότητα. Καθένας τους προσπαθεί ν' αντέξει, να υπάρξει με τη βοήθεια της φαντασίας, των ψευδαισθήσεων, των απατηλών ελπίδων και των ανεκπλήρωτων ονείρων.

Η Γλυκερία Καλαϊτζή που έκανε και τη μετάφραση, στήριξε το ύφος του έργου στις ρεαλιστικές του καταβολές, αλλά θέλησε να μεταφέρει –με επιτυχία- και το μουσικό κλίμα που περιέχει το πρωτότυπο. Η δόμηση και η τελική απόδοση στη σκηνή, κάθε άλλο παρά μπαγιάτικο «μενού» μας κέρασε, επειδή, παρά την όποια διαχρονικότητα καταφέρει να διακρίνει κανείς διαβάζοντας το πρωτότυπο σήμερα, η μυρωδιά της ναφθαλίνης θα τον συντροφεύσει. Εμείς είδαμε μια ακραία συμπλεγματική ιδιομορφία στις συμπεριφορές, είδαμε τρεις ανθρώπους εγκλωβισμένους σε αλληλένδετα προβλήματα, όμως με μια φρέσκια, σύγχρονη ματιά, ώστε μερικοί εξ ημών δεν απέφυγαν την ταύτιση, τουλάχιστον ως προς τις απεγνωσμένες προσπάθειες της μητέρας να βοηθήσει τα παιδιά της, κουκουλώνοντας τις «μυρωδιές» ή της Λώρας, επειδή τα γυάλινα παιχνίδια- τιμαλή της, είναι μια μοιραία φυγή για πάμπολλες σημερινές «Λώρες» σ' έναν άλλον κόσμο που δεν τον σκοτώνει η γλώσσα τους, γιατί είναι ο κόσμος της σιωπηλής αποδοχής, όπως είναι όλα τα κρυφά «παιχνίδια» μας.

Ακόμα, έδωσε τον ρόλο της Αμάντα στη εξαιρετική Γιώτα Φέστα και την καθοδήγησε με τέτοιο τρόπο, ώστε η ηθοποιός συνέλαβε στο έπακρον αυτόν τον πολυδιάστατο χαρακτήρα και τον απέδωσε έξοχα. Οι διακυμάνσεις στη φωνή της, η κίνησή της και οι εκφράσεις της μας έδωσαν όλα τα επίπεδα του χρόνου και της ψυχολογικής ροής που απαιτούσε ο ρόλος. Πλάι της η νεαρή

Κατερίνα Συναπίδου έπλασε μια εύθραυστη Λώρα μέσα στο γυάλινο αποκούμπι της, συνεσταλμένη και εκ φύσεως «λειψή» και κράτησε ψηλά τον πήχη της ισορροπίας ανάμεσα στην καταπιεσμένη γυναίκα και το φοβισμένο κορίτσι. Οι σιωπές της έδειξαν δεξιότητα στην εσωτερική ερμηνεία και συγκίνησε το πλήθος. Πολύ καλοί και οι νεαροί Χρήστος Παπαδόπουλος (Τομ) και Δημήτρης Κρίκος (Τζιμ). Μάλιστα ο πρώτος, ως αφηγητής και Τομ-Τεννεσί, εντυπωσίασε, παρά την «άγουρη» φαινομενικά φιγούρα του. Η βαθιά του μεταλλική φωνή και η προσεγμένη χρήση της στις χαμηλές, ψιθυριστές νότες, στις εξάρσεις, στις εντάσεις ήταν το δυνατό του σημείο που κέρδισε τους θεατές, ιδίως στις «παγιδευμένες» του κληρονομικές παρεκκλίσεις και στις τελευταίες σκηνές της ομολογίας του για μια «ανορθόδοξη» αγάπη. Άλλωστε, εκείνο που μένει στον θεατή, πέρα από όσα ανέφερα πιο πάνω, είναι το ερωτηματικό σχετικά με τη σχέση ανάμεσα στα δυο αδέρφια. Η σκηνοθέτις δεν το αποσαφηνίζει και αφήνει στον θεατή την απάντηση.

Η παράσταση είναι άκρως ενδιαφέρουσα. Δείτε την.

Συντελεστές:

Μετάφραση-Σκηνοθεσία: Γλυκερία Καλαϊτζή

Σκηνικά: Ευαγγελία Κιρκινέ

Κοστούμια: Μαρία Καραδελόγλου

Μουσική: Μάκης Καραδελόγλου

Φωτισμοί: Κώστας Σιδηρόπουλος

Παίζουν: Αμάντα: Γιώτα Φέστα

Τομ: Χρήστος Παπαδόπουλος

Λώρα: Κατερίνα Συναπίδου

Τζιμ: Δημήτρης Κρίκος

ΠΑΥΛΟΣ ΛΕΜΟΝΤΖΗΣ